

het aantal dezer diertjes veel grooter is dan dat der vlinder-eieren. Elk ei vertoont evenwel slechts één opening, waardoor de parasieten het hebben verlaten.

De heer Leefmans nam waar, dat de poppen van *Phalera bucephala* L. soms tweemaal overwinteren. Verder vond hij te Bussum op 30 September nog een paar wijfjes van *Phylanthus triangulum* F., den bekenden Bijenwolf, levend in hare nestgangen, wat zeer laat in het jaar is. Op 29 Nov., dus toen het reeds dagen lang hard gevoren had, werden nog levende rupsen van *Pieris brassicae* L. aangetroffen, die, nog steeds naar eene plaats ter verpopping zoekend, langs een hek rondkropen. Een hiervan leverde, na te zijn medegenomen, inderdaad nog eene pop, die evenwel de sprietscheeden niet van de rupsenhuid vermocht los te maken. Voorts spreekt dezelfde spreker nog over de geur, welke de imago van *Trichiosoma tibialis* Steph. afgeeft en hem aan koffiestroop herinnerde. Eindelijk worden nog *Cicindela*-exemplaren van verschillende soorten en vindplaatsen vermeld.

De heer Van Beek laat een paartje van eene zeer fraaie sluipwesp met gevlekte vleugels rondgaan, alsmede eene hem onbekende graafwesp, vrij zeker eene *Salius*-soort.

De heer Zijlstra vertoont takgallen op els, die hij in de bekende werkjes van von Schlechtendal en van Hieronymus (titels zie Ned. Ins. p. 27) niet kon vinden. Daar zij reeds door de bewoners verlaten blijken te zijn, zal in den a. s. zomer nieuw materiaal verzameld dienen te worden. Dezelfde spreker laat eenige fraaie spinnennestjes rondgaan.

De heer Oudemans stelt ter bezichtiging een allermerkwaardigst afwijkend voorwerp van *Abraxas grossulariata* L., door hem ontvangen van den heer A. Dulfer te Numansdorp en gevangen 2 Augustus 1902. De binnenrandshelft van den rechterachtvleugel is nl. onder en boven effen zwart, op een paar zeer kleine witte vlekjes na. Overigens is het voorwerp normaal geteekend en gekleurd.

De Levende Dieren der Wereld. Deel I Zoogdieren. Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij „Elsevier“.

Wij ontvingen het eerste deel van dit werk ter aankondiging in ons tijdschrift, en wij kunnen het gerust een prachtwerk noemen.

Het te vergelijken met andere uitvoerige en geïllustreerde werken op zoölogisch gebied gaat moeilijk. Brehm en Haake-Kühnert zijn werken van geheel ander slag. Vele van de teekeningen in die boeken zijn kunstwerken van een Specht, een Kühnert, een Mützel of Beckmann; en de text b.v. in Brehm is een compilatie door den man die het boek samenstelde, ontleend aan alle vertrouwde schrijvers, die met name zijn genoemd; ongerekend het werk dat Brehm Peshuel-Loesche en Haake uit eigen ervaring en onderzoek konden geven. De Levende Dieren der Wereld is volgens een ander plan gebouwd. Alle illustraties zijn naar foto's gereproduceerd. Dit procedé belet wel alle eigen gevoelsuiting van een kunst-illustrator, maar in een boek waar het op getrouwe afbeelding in de eerste plaats aankomt, heeft stellig ook het fotografisch procedé groote waarde. En die foto's zijn zoo kwistig uitgedeeld over de bladzijden, n.m. 567 op 384 folio-pagina's, dat het boek een plaatwerk is geworden. Maar dan ook een, dat vooraan staat in dit genre. De dertien gekleurde platen in dit deel kunnen we dan als toegift beschouwen en bij een achtal er van aan de spreuk van het gegeven paard denken.

De foto's evenwel zijn op weinige uitzonderingen na wonderlijk mooi. Voor iemand, die zelf wel eens geprobeerd heeft een levend zoogdier te kien, dat iets minder mak is dan een hond, kat of paard, is het om versteld van te staan.

Wel zijn lang niet alle 500 en zooveel foto's naar levende dieren genomen; dat zou ook een onredelijke eisch zijn, Vele zijn klaarblijkelijk naar opgezet materiaal gefotoot, en dat zijn wel de minste onder de goede. Vooral als er gepoogd is door het bijpleisteren van een achtergrond er nog iets goeds van te maken.

En van de foto's naar 't leven zijn er verreweg de meeste naar gevangen of getemde dieren genomen. Ook deze laatste zijn er bijzonder goede, om alleen maar de beren van Hagenbeck, de zebra's, de paarden en schapen van de Midlands, de giraffen en de kengeroes te noemen, prachtig zijn de spelende otters, de nijlpaarden en de ploegende kameel.

Dan komen als de meest merkwaardige enkele foto's naar wilde zoogdieren in natuurstaat, wilde neushoorns een leeuw, antilopen e.a. Al is hun aantal in vergelijking met

dat der beide vorige rubrieken zeer klein, alles bijeengenomen, kan met volle recht door den samensteller en de uitgevers bewaard worden, dat in geen enkel boek ter wereld zooveel, zulke mooie en zulke merkwaardige zoogdierfoto's zijn afgedrukt.

Als de vogels, de visschen, de reptielen, de amphibiën en de ongewervelde dieren er even goed afkomen als de zoogdieren, zal dit werk om de illustraties alleen reeds een boek zijn, dat ieder natuurvriend zou begeeren te bezitten.

De text is naar het Engelsch bewerkt door M. Ankersmit, onder toezicht van Dr. J. Büttikofer, directeur der Rotterdamse diergaarde, en (dat staat niet op den titel) een zoöloog van naam, die herhaalde ontdekkingsreizen deed ook in de tropen, de man van de „Reisebilder“. Wie evengoed Engelsch als Hollandsch kan lezen, raden wij toch aan de Nederlandsche bewerking te koopen. Die is zonder eenigen twijfel, o. a. wat de herkomst van eenige dieren betreft, door Büttikofer's toezicht, beter geworden dan in de oorspronkelijke uitgaaf.

E. Hs.

Photografien van Nederlandsche vogels, hun jongen, eieren en nesten. Acht-en-veertig stereoscoop-platen met begeleidenden text door P. L. Steenhuizen. Vier verschillende serien van twaalf platen; prijs f 6,00 per serie, de vier serien ineens f 20.—

In deze en de vorige afleveringen van ons tijdschrift hebben onze lezers reeds het een en ander over deze uitgave onder oogen gehad. Alleen is op de stereoscoop-platen oneindig veel meer en alles veel duidelijker te zien, dan op de reproducties, die wij konden geven, zoodat het bestudeeren van deze platen een hoog genot geeft. Telkens weer ontdek ik er nieuwe dingen op zooveel op vogelkundig als op plantkundig gebied, terwijl de waarheid en natuurlijkheid der voorstelling noodzakelijk een diepen indruk van schoonheid teweegbrengt.

Steenhuizen zelf heeft aan de rugzijde van elke plaat korte aanwijzingen gegeven omtrent de afgebeelde vogels en nesten; ik behoef niet te zeggen dat deze „text“ onberispelijk is.

Voor ieder die van mooie dingen houdt, voor ieder die belang stelt in vogels is deze uitgave van groot gewicht en wel niet het minst voor inrichtingen van lager en middelbaar onderwijs, waar men er prijs op stelt bij het onderwijs in de natuurlijke historie het *leven* der planten en dieren als hoofdzaak te beschouwen.

Menigeen zal door het zien van deze schoone platen er toe gebracht worden, om te trachten ook buiten de vogels in hun doen en leven te bespieden en het is te hopen dat vele amateur-photografen Steenhuizen's voorbeeld zullen volgen, zooals ik weet dat sommigen reeds doen.

In ieder geval verwacht ik dat de steun en belangstelling van het publiek den wakkeren praeparateur van Artis zullen aansporen zijn eenmaal begonnen werf voort te zetten, dan komen wij ten slotte in het bezit van een onvergelykelijk schoon plaatwerk over de Nederlandsche vogelfauna.

JAC. P. THJSSSE.

Joh. A. S. den Helder. Voor zoover uw mossen zonder spoorcapsels te determineeren zijn, houd ik N°. 1 voor *Mnium undulatum*, N°. 2 is een *Dicranum* sp., N°. 3 is een *Polytrichum*-soort. H.

P. S. L. v. D. Groningen. Het verschijnsel van het knoppen der bladstengels van een *Cyclamen* vertoont zich toevallig ook bij een plant van een mijner kennissen. De uwe is dus geen unicum. Of het een veel voorkomend geval is, kon ik niet gewaar worden. H.

Aangeboden.

Over te nemen de 7 compl. deelen of jaargangen (de zes eerste, in drie deelen netjes gebonden, met vergulden titel en deel N^o. en bandjes) der *L. N.* voor de meest biedende, doch niet minder dan f 20. Te zien en te bevragen bij

A. Mol,

Amsterdamsche straatweg 191^B, te Utrecht,

Ruilen van levende planten.

Gevraagd: Levende, minder algemeen voorkomende planten uit verschillende streken des lands of zijne omgeving, in ruil tegen eveneens levende uit de omgeving van Enschedé, waaronder verscheidene zeldzame en merkwaardige.

M. J. BLIJDENSTEIN,
Gronausche Weg 112.

Enschede.